משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר קדשים

לחם שמים על משנה מעילה

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם שמים על משנה מעילה

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-מעילה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ד 4
פרק ב 4
משנה א 4
משנה ג 4
פרק ג 4
משנה ג 4
משנה ה 4
משנה ו 5
משנה ז 5
פרק ד 6
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 6
פרק ו 7
משנה א 7
משנה ו 7

פרק א

משנה ד

מעשה דמים לא קתני דמים בק"ק כו'. אלא מעשה דמים בפועל. **לאפוקי** ממ"ש תו' כאן בגמרא יע"ש.

ואין מועלין בבשר איידי דמותר נמי באכילה.

ובקדשים קלים כו' ואין מועלין בבשר הא איסורא איכא. אר"ח ליוצא. ור"ע הוא. וקמ"ל זריקה מועלת ליוצא להתירו באכילה.

נמצא כו'. לפי מש"ל אתי שפיר. ב) דמשו"ה הדר תנייה. לאשמועינן דמעשה דמים דווקא הוא. דלא נטעי לפרושי. כל העומד לזרוק. כזרוק דמי. קמ"ל דלא פליגי בה. אלא דבר פסוק וברור הוא.

פרק ב

משנה א

הוזה דמה שלשה מיני מתן דמים יש. אמנם הם מזה בר"ת. האחד הוא מיצוי. בעולת העוף כובש בית השחיטה. וממצה דמו על קיר המזבח. השני הוא זריקה. בכלי. בדם זבחים. יש מהם למעלה. ויש למטה. השלישי. הזייה. בחטאת בהמה. היא באצבע. ויש על הקרנות. ובחטאת העוף אוחז בעורף וממצה דמה. ע"י התזה על קיר המזבח.

משנה ג

שיותך עתי"ט. שכתב דה"ג שיתוך הוי"ו אחר התי"ו. **איני** יודע מה הרויח בכך. וכי אם המלה מחסרי פ"א יו"ד. לא יתכן ג"כ לומר שיתוך. בפלס יקום גוי. יגוש את.

פרק ג

משנה ג

לשתין יסודות. והוא לשון ארמית תסכני. אשתית לי כו' תי"ט. **הביא** עצות מרחוק. גם אינן מהענין. **וקרוב** אלינו הדבר מאד בלשון העברית ביחוד. כי השתות יהרסון נפלו אשיותיה. **גם** בארמית יש לו מקרא. ואושיא יחיטו. וממנו גם בלשון משנה שתיה.

משנה ה

בנביה בבי"ת גרסינן. וכה"ג הערוך ורד"ק. כמ"ש בס"ד פ"ג דע"א. והוא האמת.

הקדיש תרנגולת כו' חמור רבותה אשמעינן דאפילו בהני דלאו בני מזבח נינהו. תפסה בהו נמי קדושת דמים למזבח.

משנה ו

מים כו' כסדרן נקטינהו. ברישא נסיב יסוד המים. הוא הראשון בבריאה. אחריו יסוד העפר. שנתהוה מן המים. כי לשלג יאמר הוי ארץ (ממנו הוא חומר הזבל) ומתוך המים נראתה היבשה. אחר זה אחז האויריים (עופות) שהם מיסוד הרוח. והעופות שוכנים בו. אחריהם תפס גידולי יסוד האש. שמקורו השמש. והוא מגדל הפירות. ממגד תבואות שמש. אח"כ הצמחים הקטנים. העשבים. הנה הכל מסודר יפה. כסדר היסודות מלמטה למעלה.

ואחרים מתנדבין כן. לא נתקררה דעתי בשני הפירושים שאמרו בזה המפרשים. **ולא** נכנסו באזני מחמת שלשה דוחקים זרים וקשים. אם מחמת הענין בעצמו. כאשר יעיד המעיין הישר. שאינו מתקבל בשכל כלל. ועוד מפני הלשון. מה זה שבחר התנא כאן במלת אחרים לפי דבריהם. ועוד לכל האופנים. מלת כן. אין לה באור והבנה לגמרי. ואיך נתפייסו בכל אלה הריחוקים. **אבל** לענ"ד. אין צורך לכל הלחץ הלז. אלא ודאי תנא דינא אתי לאשמועינן. ואין הלשון יוצא מפשטו וממשמעותו. כי ואחרים הללו. נכרים הם. כלישנא דמתניתין פ"ק דבכורות ופ"ה מ"ו (ובפכ"ה במתניתיה דלוי) בבשול שאחרים אוכלים אותו. ובגמרא פ"ב דר"ה דאחרים עשו לו. **וקמ"ל** דנכרים אע"פ שנודרים נדרים כישראל. יכולין ורשאין להתנדב כן. שלא יהא ההקדש חל על החלב. בין במעשר. בין במוקדשין. לפי שבאמת אינן בתורת מעשר. נמצא שאינה אלא נדבה בעלמא. וכן הנדרים ונדבות שלהן. אינן קדשים גמורים כשל ישראל. שהרי אין מועלין בהן. כדאיתא ריש תמורה (ועיין זבחים דמה"א) והא חלב מוקדשין כו' אף בישראל אין בהן מעילה. משו"ה לא אחמירו בה בשל גוי. אף כי בולד. זה ברור כפתור ופרח. ומסוד ה' ליראיו הוא. **ואם** יש לך חיך בריא. תטעום טעם כעיקר מתוק מדבש. ופירושנו הלז עוד. דכיון דאסמכוה אנ"ש. דיליף מבכור דכולו קדוש. והשתא אחרים דאימעיטו מבכור. כבריש בכורות. להכי ולד מעושר ומוקדש דידהו. לא אתי מבכור. וכיון דאפילו בישראל אינו אלא חומרא גרידא. משום אכחושי מצוה. דוק. בדגוי לא גזרו.

מעושרת למאי דקשיא לתי"ט. עמ"ש בס"ד מ"ז פ"ט דבכורות.

משנה ז

מעין שיצא מתוך שדה הקדש לשון רע"ב. רבותי פרשוה לי. כגון דמעין של חולין נובע בשדה דהדיוט כו'. פירש"י הוא כך. **ולא** ראיתיו עד הנה לשום מפרש זולתו. **ולשון** הר"מ בחבורו כלשון משנתנו. סתמו כפירושו ומשמעו. בנובע מתוך שדה הקדש עסקינן. **ולא** ידענא מנא ליה לרש"י הא. ואפילו תימא בהוקדש המעיין. מחובר הוא. ואינו נאסר.

כדאיתא בגמרא פ"ה דמכלתין (ודכותה בע"ז דנט"א) כל שכן אי איירי במעין שיצא בתחלה דודאי אין בו מעילה. דהו"ל דבר שלא בא לעולם. ואין מעילה בשבח הקדש. כדתנן לעיל בבור ואח"כ נתמלא מים. כ"ש במעין הנובע.

ועוד שאין יחיד יכול להקדישו. דאפילו נבע ברשותו. מתנאי שהתנה יהושע. שבני העיר מסתפקין בו.

זקנים אין זקנים אלא זקני תורה. שקנו חכמה.

הודיעך שלא הדיוטות היו העושים כך. שאין לסמוך עליהם. אלא אנשים חכמים ונבונים עשו כן. שיש ללמוד מהם הלכה למעשה רב.

פרק ד

משנה ד

הפגול והנותר כו'. אבל לענין אכילה אי איכא פחות מכזית פגול. ונותר משלים לכזית חייבים עליו משום פגול כו' וא"ל רבי דאי הוה חצי זית מזה וחצי זית מזה מצטרפין. וחייב עליו משום נותר ומשום פגול רש"י. וצ"ל דלא לחייבו בשתים שא"כ אתה מחייבו על פחות מכשיעור. אלא לענין מלקות. לחייבו אם התרה בו משום נותר. או משום פגול. תי"ט.

נלע"ד דלא דק. שאם כדבריו. ברוב ומיעוט נמי תקשי. וכן בשוה ושוה. ולענין התראה אחת. אלא ודאי כיון דמצטרף. הדר הוה ליה כי חד גופא. אלא שהמיעוט נמשך אחר הרוב. והרי הוא כמוהו. **א"כ** במקום שהם שני חלקים שוים. שאין לאחד יכולת לגרור חברו אחריו. מטעם מיעוט. שהוא טפל ובטל אצל הרוב. ורחמנא אמר דלצטרפי הילכך. כזית נותר יש כן. כזית פגול יש כאן. כדרך שאם התרו בו משום אחת איזה שהיא. אתה מחייבו אחת. משום שיש כאן כשיעור מתורת צירוף. באיזו שהיא. הרי שכל הזית נעשה כולו פיגול. ונעשה כולו נותר. לפיכך אם התרו בו משום שתים. חייב שתים. שהרי יש כאן שתים. זה ברור. ותי"ט לא העמיק כל צרכו.

משנה ה

ובמלא לוגמיו ונ"א **וכמלא** ותרויהון לא הניין. **והנכון** ולמלא לוגמיו. וצריך בדיקה.

משנה ו

הערלה וכלאי הכרם מצטרפים כו'. שאם אכל חצי שיעור כו'. א"נ ערלה וכלאי כרם מעורבים שנפלו לתוך היתר מצטרפים כו'. רע"ב. **סותר** לדברי עצמו פ"ב דערלה. עמ"ש שם בס"ד.

פרק ו

משנה א

תן להם חתיכה כו' כתב תי"ט לרמב"ם. בד"א כשהיו החתיכות מקדשי ב"ה. אבל אם היו בשר עולה. לא מעל אלא האוכל בלבד כו'. **צ"ע** דהא מכי אגבהוה שליח ואורחים. קנו לה לחתיכה. אפילו לא אכלוה. **וי"ל** דמיירי שנטלוה ברשותו של בע"ה. וכיון שאין שם הוצאה ושינוי רשות. לא מעלו אלא בהנאה. ולא משכחת לה בחתיכה אלא דרך אכילה.

משנה ו

וחכ"א עד שיוציא את כל הכיס וא"ת ולבטיל ברובא (וכ"ש דקשיא אדר"ע. דמחייב קרבן מיד. כיון שהוציא את הראשונה) וי"ל דדבר שיש לו מתירין הוא. שיכול לחללו. כן כתבו תו'. ודחו זה. דכיון דדשיל"מ אין איסורו אלא מדרבנן היכי נחייביה בקרבן מעילה. דלייתי חולין לעזרה.

ואולי יש לומר בזה. דר"ע ס"ל חולין בעזרה נמי לאו דאורייתא (ומביא אשם ואינו נאכל) וחכמים דהכא דפליגי עליה. נמי מהאי טעמא. משום דס"ל חולין בעזרה דאורייתא (איברא בהוציא כל הכיס. ודאי חייב בקרבן. כדבעינן למימר) **ואת** שפיר דלא תקשי נמי. מדתנן התם בכריתות פ"ה. ר"מ מחייב על ספק מעילה אשם תלוי ואין מביא מעילתו. דהיינו קרבן מעילה עם הממון. עד שתתודע לו. ויביא אשם. והכא משמע דאספק נמי מייתי. אלא דהכא משום דאמור רבנן דלא לבטיל. הדר הוה ליה כפוגע בגופו של איסור (דוק ותשכח דכוותה טובא) וכדפרישית.

שוב העלו התו' ארוכה למחלת הקושיא הנ"ל. משום דמטבע חשיב ולא בטיל. ומה שיש לעיין בזה. כבר כתבתי להליץ בעד התו'. שמוכרחים לומר אליבא דר"ע. דד"ח אין לו בטול מדין תורה (עיין בספר שאילת יעב"ץ סקנ"ח באורך) ורבנן דהכא נמי ס"ל הכי. בד"ח דאסור מדאורייתא. ולא בטיל דבר תורה. בדנהנה ממנו. מיהא דלא למחשביה כדליתיה לגמרי. בהוציא כל הכיס.

אפילו לכשתמצי לומר. בעלמא לא ס"ל ד"ח אסור מן התורה. הכא היינו טעמא דלא בטיל. כיון דמאיסורי הנאה הוא. ואפילו לא היה דבר חשוב. אינו בטל. שהרי נהנה מן האיסור ודאי ע"י ריבויו. וסייעתא לרש"י. דס"ל בכל איסורי הנאה. שאסור לאדם אחד ליהנות מן התערובת. וזה נ"ל עיקר.

ובהכי ניחא לי נמי. מה דהוה קשיא לי תו טובא. אמאי דתרצו תו'. דסלע חשיב ולא בטיל. דהוא נגד תלמוד ערוך (בכורות ד"נ ע"א) בקשו לגנוז כל כסף וזהב שבעולם. מפני כספה וזהבה של ירושלם. ומקשי תלמודא אטו ירושלם רובא דעלמא. ומשנינן אלא

בקשו לאסור דינרא הדריינא שיפא. ופירש"י שרובן של אותן דינרים. מירושלם באו מן הלשכה. ולפיכך היו בדין לאסור. אלא שמצאו נהם מקרא להתר. שמע מנה בהדיא אי לאו דרובא הוה. לא חיישינן ליה. **א"כ** על כרחך לומר אחת משתים. או שמטבע אינו דבר חשוב ובטל. או שדבר חשוב מתבטל מן התורה. שלא כדברי התו' על כל פנים **אבל** לפי שכתבתי לעיל בדעת התו'. דמשו"ה לא בטיל הכא. מאחר שבודאי נהנה מן הדבר האסור בהנאה. לא קשיא מידי. דהתם אינו אלא ספק וק"ל.
סליקא לה מעילה